

KASSENBOUW: BETAALBARE BINNENHUISVESTING VOOR NERTSEN

H.J. Hof
DLV Raalte

Inleiding

De shed is voor de nertsenhouder een goedkope bouwvorm. Sinds kort staan andere systemen sterk in de belangstelling. Voor een paar gulden per m² extra kan een kassenbouwsysteem neergezet worden, een systeem dat niet gebonden is aan breedte in verband met ventilatie. Het kassenbouwsysteem is een vorm van huisvesten, die de voordelen van de hal en de shed combineert.

Tot nu toe is het gebruikelijk om nertsen in sheds te huisvesten. Een aantal bedrijven maakt gebruik van hallen als vorm van binnenhuisvesting. Door de komst van het kassenbouwsysteem is een goedkope vorm van huisvesten gevonden die de voordelen van de hal en de shed combineert.

Er is behoefte aan verandering van huisvestingsvorm omdat de te bebouwen oppervlak op de meeste bedrijven te klein is. Het Plan van Aanpak legt de pelsdierhouder zwaardere eisen op ten aanzien van huisvesting, waardoor er in dezelfde kooi minder dieren gehuisvest kunnen worden. Voor hetzelfde aantal dieren is dus meer onderdak nodig. Ook de wens van verschillende pelsdierhouders om in fokteven uit te breiden betekent dat er extra bouwperceel nodig is. Lang niet alle bedrijven hebben extra grond beschikbaar. Hun bouwperceel is volgebouwd of de burens zitten te dichtbij. Een systeem om dieren dicht op elkaar te houden zou uitkomst kunnen bieden.

De meeste dieren worden nog steeds in sheds gehouden vanwege de bouwkosten. De pelsdierhouder kon tot nu toe kiezen uit de shed of uit een hal. Een hal is duur om te bouwen. De bouwkosten zijn twee tot drie keer zo hoog dan bij sheds.

Constructie

Een nieuwe vorm van binnenhuisvesting is het zogenaamde kassenbouwsysteem. Dit zijn eigenlijk tuinbouwkassen waarbij het glas vervangen is door vezelcementplaten. Als zijwand wordt damwandplaat gebruikt. Het licht komt door de beluchtingsramen naar binnen, dit is de enige plek waar nog glas in verwerkt zit. De contouren lijken nog steeds op een kas, maar door gebruik van gekleurde materialen kan het gebouw goed in het landschap ingepast worden en zal minder opvallen dan een glazen kas.

Het kassenbouwsysteem heeft een flexibele maatvoering in lengte en breedte. Bij de kassenbouw wordt met vaste maten gewerkt. De breedte is 6,40 meter en de lengte 4,00 meter. Andere standaardmaten zijn ook beschikbaar maar dit gaat direct ten koste van de prijs. De pelsdierhouder kan in elke gewenste breedte en lengte bouwen zonder dat dit ten koste gaat van zijn ventilatie. Dit is een groot voordeel. Hallen met natuurlijke ventilatie kunnen (vanwege de ventilatie) niet breder dan 20 meter gebouwd worden en zijn om deze reden erg lang. Het bouwperceel moet voor deze lengte toereikend zijn. Korte hallen zijn relatief duurder. Twee korte hallen zijn duurder dan één lange met dezelfde oppervlakte, omdat een voor- en eindgevel extra geplaatst moet worden. Omdat kassenbouw geen beperkingen kent vanwege de ventilatie kan deze altijd en in elke willekeurige vorm op een bouwperceel ingepast worden.

De bouw is compact zodat er minder grond nodig is dan bij sheds. De lengtemaat is 4 meter. Hiertussen passen precies twee rijen kooien met nachthokken en een gangpad. De lengte van een kooi is 85 cm, de lengte van het nachthok 25 cm. Het gangpad is 1,10 meter breed, dit betekent dat er 70 cm achter de kooien overblijft. Deze ruimte is nodig voor het reinigen en voor reparaties aan drinkwatervoorziening en kooien. De gemiddelde afstand in de praktijk tussen sheds is 2,85m (De huisvesting van nertsen, G. de Jonge). Bij dezelfde kooi- en nachthokafmetingen is een shed eveneens 4 m breed. Bij sheds is een dakoverstek en dakgoot nodig om regeninslag te voorkomen. Voor een bedrijf van 2000 fokteven is een kasoppervlakte nodig van 2500 m². Wanneer sheds gebouwd worden dan moet het perceel minimaal 4100 m² groot zijn. Het verschil zit in de loze ruimte (2,85 m) tussen de sheds. Voor de bouw van sheds is 1,6 keer zoveel grond nodig dan wanneer gekozen wordt voor kassenbouw.

Ziekten

Het klimaat in de kas is zowel in de zomer als in de winter goed beheersbaar. De kas heeft ontluchttingsramen in de nok zitten. Deze fungeren zowel als luchtinlaat als luchtuitlaat. De luchtstroming is verticaal. Koude lucht komt naar binnen en daalt naar beneden, waar deze wordt vermengt met de warme stallucht, welke opstijgt en de kas verlaat. Zelfs bij warm weer zal er luchtverplaatsing zijn, omdat er over het hele dakgedeelte ontluchttingsramen zitten. In de winter is het aangenaam werken voor de fokker omdat gure wind in de kas geen kans krijgt. Besparing op arbeid is mogelijk door een lager strooiselverbruik. Bovendien hoeft er minder snel water gegeven te worden omdat de waterleiding niet bevroest. Door minder grote schommelingen in klimaat zal het voer- en strooiselverbruik lager liggen dan in sheds.

Een goede luchtbeweging is voor alle dieren en dus ook voor nertsen noodzakelijk. Omdat nertsen veel m³ stalinhoud hebben in verhouding tot andere diersoorten komt de nerts niet snel in de problemen. Bij vleeskuikens bijvoorbeeld is de bezetting 38 - 40 kg per m², bij nertsen is de bezetting maar 10 - 12 kg per m². Een goede luchtbeweging is toch noodzakelijk om verspreiding van ziekten tegen te gaan. Omdat in kassen een verticale luchtstroming plaatsvindt, zal de lucht zich niet door het gehele gebouw verplaatsen maar snel naar buiten verdwijnen. Om deze reden is het van groot belang om ook bij winterdag en bij koud weer te ventileren.

Men zou verwachten dat de ziekteverspreiding sneller gaat als de dieren dichter op elkaar zitten. Een hogere bezetting brengt meer risico van besmetting met zich mee. Dit is een risico wat een gesloten huisvestingssysteem met zich meebrengt. Dit risico kan enigzins beperkt worden wanneer de ventilatie optimaal is. Wanneer een bedrijf met een kassenbouwsysteem dezelfde hygiëne in acht neemt als een collega met sheds, en hij beheerst het klimaat goed, dan hoeft het risico op besmetting niet groter te zijn.

Het AD-virus kan zich lang in de grond ophouden en grond kan niet ontsmet worden. Dit zou een groot probleem bij sheds kunnen zijn, omdat hier veel onbedekte grond aanwezig is. Een groot voordeel van een gesloten huisvestingssysteem is dat wel alles ontsmet kan worden. De vloer zal uiteraard van beton moeten zijn.

Management

Om goed schoon te kunnen maken is een hogedrukspuit noodzakelijk. De AD commissie benadrukt steeds de gevaren van het gebruik van een hogedrukspuit, vanwege de overdracht van ziektekiemen. Bij kassenbouw is een hogedrukspuit wel te gebruiken, mits het systeem in minimaal twee afdelingen opgesplitst wordt. Wanneer de fokdieren in het éne gedeelte

verblijven, kan de andere afdeling schoongespoten en ontsmet worden. Omdat de afdeling volledig afgesloten is kan er gebruik gemaakt worden van een hogedrukspuit. Ook de beluchtingsramen dienen tijdens het schoonspuiten gesloten te blijven.

Door de korte periode van bouwen kan een kassenbouwsysteem tussen de pels- en jongentijd geplaatst worden. Er is altijd maar een beperkte tijd dat er gebouwd kan worden op een pelsdierenbedrijf. Zeker wanneer het ook nog om vervanging van bestaande bebouwing gaat. Eerst moet de bestaande bebouwing gesloopt worden, waarna er maar weinig tijd meer beschikbaar is voor de nieuwbouw. Een kas hoeft niet gemetseld te worden, wat een snelle bouwtijd oplevert; in 1% - 2 maanden kan een kas gebouwd worden.

Kosten

Het kassenbouwsysteem wordt compleet geïnstalleerd zodat er weinig op arbeidskosten bespaard kan worden. Het voordeel van een shed is dat de pelsdierhouder deze zelf kan maken omdat dit redelijk simpel is. Wanneer een aannemer een shed bouwt dan is de prijs per m² ongeveer f 50,-. Het kassenbouwsysteem is niet veel duurder ongeveer f 57,- - 60,- per m². Een hal is ruim drie maal zo duur als de kas. In alle gevallen wordt alleen over de ruwbouw gepraat. Beton, inrichting en mestafvoersysteem moeten bij alle huisvestingsvormen aangeschaft worden.

In de praktijk staat de restwaarde nogal eens ter discussie. Een hal heeft een hogere restwaarde dan een kas. Wanneer een fokker sheds bouwt is de restwaarde vrijwel nihil. Er kan vrijwel niets anders mee gedaan worden dan nertsen in houden. Je bouwt een stal niet om zijn restwaarde. De stal wordt afgeschreven over de periode dat deze productief is.